

MAGYAR PÆDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1904 február 20-án.

Jelen vannak: *Fináczy Ernő* dr. elnöklése alatt *Heinrich Gusztáv* tiszteletbeli elnök, *Molnár Viktor* min. tanácsos tiszteletbeli tag, *Beke Manó*, *Berta Ilona*, *Békefy Remig*, *Böngérfi János*, *Erődi Béla*, *Gyulai Ágost*, *Gyulay Béla*, *György Aladár*, *Hegedüs István*, *Hahóthy Sándor*, *Kovács János*, *Kemény Ferenc*, *Kármán Mór*, *Kőrösi Sándor*, *Lázárné Kasztnér Janka*, *Léderer Ábris*, *Pauler Ákos*, *Reif Manó*, *Rajner Ferenc*, *Schnabel Rezsó*, *Schack Béla*, *Timár Pál*, *Wagner Alajos*, *Volenszky Gyula*, *Trájtler Károly*, utóbbi mint jegyző. Nagy számban vendégek.

I. *Fináczy Ernő* dr. elnök megnyitó beszédében sajnálatának ad kifejezést, hogy nem sikerült eddigi elnökünket, *Heinrich Gusztávot* továbbra is a társulat élén megtartani. Mindannyian tudjuk és érezzük, mennyit köszönhet lelkes munkásságának a Társulat és hogy föllendítése körül milyen elévülhetetlen érdemei vannak. Örül, hogy mai ülésünkön *Heinrich Gusztávot*, mint Társaságunk tiszteletbeli elnökét üdvözölheti és kéri őt, ezentúl is részesítse hathatós támogatásában a Társaságot. (A Társaság lelkes éljenzéssel üdvözli *Heinrich Gusztávot*, a Társaság tiszteletbeli elnökét.) Elnök továbbá üdvözli a Társaság tisztviselőit s őket is arra kéri, támogassák őt munkájában. Az ülést megnyitja.

II. *Erődi Béla* felolvasta következő című értekezését: «*Egy francia mű a tanárképzésről.*» (*M. Dugard*, «*De la formation des maîtres de l'enseignement secondaire à l'Étranger et en France.*»)

Elnök köszönetet mond az előadónak érdekes felolvasásáért, melyet a Társaság osztatlan figyelemmel hallgatott meg, (l. a folyóiratunk jelen számában megjelent értekezést.)

III. *Pauler Ákos*: «*Herbert Spencer mint pædagogus*» címen tartott nagy tetszéssel fogadott (folyóiratunk jelen számában olvasható) emlékbeszédet, melyért az elnök a Társaság nevében köszönetet mondott az előadónak. *Spencer* pædagogiai álláspontjának méltatásában felolvasó oly mélyreható kérdéseket érintett, melyek a nevelés elméleteinek alapproblémáival (pl. a nevelés céljával) szorosán összefüggnek. A maga részéről kívánatosnak tartaná, ha az idevágó fejtegetéseket annak idején, a felolvasásnak a Magyar Pædagiában való közzététele után, megbeszélés és hozzászólás tárgyává tenné a Társaság.

Ezek után felkéri az Elnök a jelenlévő rendes tagokat, hogy a felolvasó ülést követő elnökségi ülésben is részt venni sziveskedjenek.

Zárt elnökségi ülés (ugyanakkor).

Fináczy Ernő szívesen üdvözli az elnökséget, melynek tárgyalásait ezúttal először vezeti. Habár a Társaság fellendítése körül a multban igen sok történt, a mit mindenki elismer, még sem szabad immár megpihennünk, hanem mindig fokozódó igyekezettel tovább kell haladnunk a megkezdett úton. Stagnálás egyértelmű volna a hanyatlással. A további munkára, főleg pedig az elnökségi ülések munkakörének intensivebb művelésére nemcsak a tisztviselőket kéri fel, hanem az összes rendes tagokat is, a kiket — habár az alapszabályok erre nézve határozottan nem intézkednek — ezentúl meghívandóknak vél az elnökségi ülésekre is (külön választmányról az alapszabályok nem gondoskodnak).

Mindenek előtt az 1903. évi elnöki megnyitó beszédében foglalt programot tűzi ki tárgyalásra. E beszédben megjelölte azokat a legsürgősebb teendőket, melyek nézete szerint paedagogiai irodalmunk terén fennforognak. Kifejtette nevezetesen, hogy 1. az elméleti paedagogia tudományos kézikönyvére igen nagy szükség volna, 2. kívánatos volna mielőbb gondoskodni egy philosophiai és paedagogiai encyklopædia megiratásáról, 3. szükséges volna megírni a nevelés történetének tudományos kézikönyvét, 4. mielőbb meg kellene indítani a *Monumenta Hungariæ Pædagogica* című vállalatot.

Ami az 1. pontot illeti, az ülés folyamán az a kívánság merült fel, hogy az elméleti paedagogia megírására dr. Kármán Mór kérésék fel, aki e műben gazdag elméleti tudásának és hosszú évek során át szerzett tapasztalatainak érett gyümölcseit rakhatná le. Elnök úgy tudja, hogy Kármán Mór már évekkel ezelőtt foglalkozott ezzel a tervvel; talán remélhető, hogy most, nyugodalmasabb munkakörben, több idővel rendelkezik a szóban levő mű megírására. *Kármán Mór* megjegyzi, hogy kissé szokatlan dolog volna, ha ilyenmű munka megírásával a Társaság őt megbizni akarná. Támogatni szívesen támogatna ilyen munkát, de megírására ezúttal még határozott ígéretet nem tehet. Elegendőnek tartja egyelőre, ha a tervbe vett pæd. encyklopædia jól készül; csak arra kellene gondot fordítani, hogy összefoglaló cikkeket is tartalmazzon. Ez aztán már elég jó alap lenne a további munkára. A Társaság iparkodjék sokak közös munkásságával az encyklopædia létrehozatalát elősegíteni. *Heinrich Gusztáv* megengeti, hogy a cél nagyon szép, de azt is tudja, hogy más nagyobb nemzetek sem rendelkeznek ilyen munkával; mi tehát még várhatunk. Ilyen munka megírása egy egész életet kíván s meglegegedhetnénk, ha első sorban jó tankönyvünk volna erről a tárgyról. *Elnök* körülbelül 40—50 ívre teszi a munka terjedelmét. *Kármán Mór* ismételve az

encyklopædia megírására utal s azt a nézetét fejezi ki, hogy ha ez a munka jól van megírva, sokat pótolna. *Hegedüs István* is megelégednék egyelőre egy jól megírt encyklopædiával, mely a legsürgösebb szükségleteket kielégítheti. Arról ő is meg van győződve, hogy *Kármán* nagyon jól meg tudná írni a kérdéses munkát, de ő se tartja még actualisnak a dolgot. *Erődi Béla* szintén nem akarja sürgetni a munka megírását. *Elnök* úgy látja, hogy jelenlevők az encyklopædia elkészülésére helyeznek legnagyobb súlyt. Ami ezt a vállalatot illeti, köztudomású immár, hogy a philosophiai és pædagogiai encyklopædia előmunkálatai megindultak az illetékes szakférfiak körében. Már kiadóról is gondoskodva van. Remélhető tehát, hogy elnöki megnyitójának idevágó pontjában foglalt óhaja teljesülni fog.

A 3. pontra vonatkozólag jelenti *Fináczy* elnök, hogy egy neveléstörténeti tudományos kézikönyv megírására ő maga kapott megbízást a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől az 1902. évi március hó 6-án 87,258/901. számú intézkedéssel, melyhez képest az előmunkálatokat megkezdte és a mű megírásához hozzá is fogott. A jelenlevők örömmel veszik tudomásul a jelentést és sikert kívánnak az elnök üdvös vállalkozásának.

A 4. pontban említett nagy gyűjteményes munkát, a Monumentákat az összes jelenlevők kivétel nélkül igen fontosnak tartják. Oly vállalat ez, mely az anyag rendkívüli gazdagságánál és sokféle elágazó voltánál fogva csakugyan legalkalmasabban egy soktagú társaság szervezetében valósítható meg. Itt sok munkás kézre, sokak céltudatos és összehangzó együttműködésére van szükség. Bele kell vonni az összes iskola-fentartókat, felekezeteket, törvényhatóságokat, levéltárakat és könyvtárakat. Mindenek előtt pedig részletesen kidolgozott munkatervre van szükség. Ezért többek hozzászólása után az elnök határozatilag kimondja, hogy a Monumenták ügyében bizottság küldessék ki: a bizottság összeállítására vonatkozó javaslat megtételére az elnök kéretik fel.

Elnök a Társaság folyóiratára vonatkozólag is tesz előterjesztést. Teljes elismeréssel van a szerkesztő buzgósága iránt, de azt óhajtáná, hogy a külföldi tanügyi mozzanatok referálására a Magyar Pædagogia külön rovatokat nyisson és nagyobb súlyt helyezne ilyen értesítésekre, valamint a külföldi irodalom ismertetésére. *Kármán Mór* ezt a kérdést is alaposabban kívánná megbeszélni. Szeretné, ha a külföldi rovat tervszerű beosztásban rézesülne. A folyóiratnak első sorban u. i. tudományos mozgalmakról kell hírt hoznia s arra törekednie, hogy a lap hű tükre legyen a koncentráló munkásságnak. Kívánatosnak tartja azonban azt is, ha nem csak a külföldi események számára nyit a lap külön rovatot, de súlyt helyez a belföldi szemlére is, és elmondja,

mi történik az országban és a fővárosban? A külföldi dolgokra vonatkozólag első sorban kormány-intézkedéseket venne tudomásul és csakis tudományos tanügyi mozgalmakról adna hírt; még pedig külön kategóriákba osztva elemi-, közép- és felső iskolákat érintő dolgokat. Adni kellene végre a lapnak pædagogiai bibliografiát is. E tekintetben a lap irányadó legyen. *Kovács János* szerkesztő megemlíti, hogy néhány év óta rendszeressé igyekszik tenni a külföldi rovatot. Német ügyekre van tudósítója, olaszra is van munkatársa. Most keres franciára is. *Erdői Béla* indítványára az elnökség abban állapodik meg, hogy a Társaság közlönye tartalmának megbeszélésére külön ülést hív össze.

Elnök kérdésére a titkár jelentést tesz a megválasztott tiszteleti tagok részére küldendő okmányok tárgyában. A külföldi tiszteleti tagok is magyar okmányt kapnak, melyhez csatolni fogjuk a magyar szöveg fordítását is. Az okleveleket a Franklin Társulatnál megjelent mintákra írják. *György Aladár* kívánja, hogy a tiszteleti- és rendes tagok névjegyzéke állíttassék egybe. *Kemény Ferenc* indítványára a Társaság elhatározza, hogy a tiszteleti- és rendes tagok névjegyzéke az évszámok jelzésével együtt a lap utolsó számában évenként egyszer közzé teendő.

Titkár végül a következő kültagokat jelenti be:

Juhász Balázs áll. polg. isk. tanár (Orosháza), *Fedorka István* gör. kath. tanító (Nagy-Károly), *Balázs Gyula* román kath. tanító (Sári), *Jablónkay Mariska* áll. tanítónő (Solymár), *Jablónkay Katalin* áll. tanítónő (Dombovár), *Horváth István* tanító (Sarkad), *Buday Tekla* áll. polg. isk. tanítónő (Mohács), *Kerner Frigyes* ev. tanító (Kőszeg), *Dzsula Illés* gör. kath. tanító (Szedliszke), *Leviczky Emil* tanító (Lasztómer), *Gárdos Mór* tanító (Sátoraljauhely), *Burkus János* gör. kath. tanító (Szatmár-Zsadány), *Jancsó Gábor* polg. isk. tanár (Baróth), *özv. Ruzicska Imréné* (Néver), *Erdős Ede* székesfőv. tanító (Budapest), *Gácsér József* siketnéma int. igazg. (Debrecen), *Erdős Géza* főv. tanító (Budapest).

Az elnökség most nevezetteket a kültagok sorába felveszi.

Az ülés véget ér.

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK.

Magyar könyvtár, szerkeszti *Radó Antal*, kiadja *Lampel Róbert* (Wodianer F. és Fiai), Budapest. Egyes szám ára 30 f.

365. sz. *Jókai Mór*, Utirajzok, 46 lap.

366. sz. *Wilkie Collins*, Párbaj az erdőben, fordította *Mikes Lajos*. 48 lap.

367—368. sz. *Petőfi Sándor*, Tigris és Hiéna. 83 lap.